ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ
АДАМИ ӘЛЕУЕТТІ ДАМЫТУ
БАСҚАРМАСЫНЫҢ
«БІЛІМ БЕРУДІ ДАМЫТУ
ОРТАЛЫҒЫ»
КОММУНАЛДЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ
№ 25
«22» 12 2022 ж.

Облыстық білім беруді дамыту орталығының сараптау комиссиясы отырысының №2 хаттамасы

Өткізілген уақыты: 22.12.2022ж
Төрайым :Айкозова Д
Хатшы: Аблаева А
Қатысқандар:13 адам

Күн тәртібінде:
1. Әдістемелік құрал, нұсқаулықтарды, авторлық бағдарламаларды,жинақтарды, кешендерді талқылау, бекіту

Тыңдалды:
Күн тәртібінде белгіленген мәселе бойынша БДО әдіскерлері, облыс педагогтері тарапынан шыққан әдістемелік құрал, нұсқаулықтарымен таныстырылды .

1.«Баскетбол ойынын оқытуда тактикалық және техникалық әдістер» тақырыбындағы әдістемелік құрал
Құрастырушылар: Шегенбаев С.А– Сауран ауданы, Әйтеке би атындағы жалпы орта мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі
Амиров М.А- Сауран ауданы, «Бабайқорған» жалпы орта мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі
Тыңдалды:
Сараптамалық кеңестің мүшесі: Султанбеков О
Әдістемелік оқу құралында баскетбол ойынын оқытудың әдістемелік негіздері, яғни ойынның техникалық, тактикалық элементтерін ұтымды орындау жолдары, дене тәрбиесін жетілдірудің және оны ұйымдастырудың қағидаларын дамытудың жоспары қарастырылған.
Әдістемелік құрал қалың оқырманға, жалпы білім беретін оқу орындарындағы оқушылар мен дене тәрбиесі пәнінің оқытушыларына арналған.
Сөз сөйледі:
Сараптамалық кеңестің мүшесі: Кеутаева З
Баскетбол ойынының қарқын алуы мен елімізде өркендеуі, сонымен қатар ойыншылар тек шабуылдап қана қоймай, өз орындарын белсенді қорғауы тиіс екендігі құралда жақсы қамтылған.Ұжымдық қимылдардың негізі, ол команданың ортақ мүддесіне жетуге бағытталып, әрбір ойыншының бастамасы мен шығармашылық белсенділігін арттырады және дене сапаларының даму деңгейіне, ойыншылардың денсаулық жағдайы мен ақыл-ойына негізделеді.

«1.«Баскетбол ойынын оқытуда тактикалық және техникалық әдістер» тақырыбындағы әдістемелік құрал

(Құрастырушылар: Шегенбаев С.А– Сауран ауданы, Әйтеке би атындағы жалпы орта мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі
Амиров М.А- Сауран ауданы, «Бабайқорған» жалпы орта мектебінің дене шынықтыру пәнінің мұғалімі) облыс көлеміне іс-тәжірибесі таратылсын

Төрайым ____________ Айкозова Д
Қолы

Хатшы ____________ Аблаева А
Қолы

ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ АДАМИ ӘЛЕУЕТТІ
ДАМЫТУ БАСҚАРМАСЫНЫҢ
БІЛІМ БЕРУДІ ДАМЫТУ ОРТАЛЫҒЫ

БАСКЕТБОЛ ОЙЫНЫН ОҚЫТУДА ТАКТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ТЕХНИКАЛЫҚ ӘДІСТЕР

(Әдістемелік құрал)

Түркістан 2022

ӘОЖ 373
КБК 74. 268
Ж 11

Оқу - әдістемелік құрал Түркістан облысының білім беруді дамыту орталығының сараптамалық кеңесінде баспаға ұсынылған, № 2 хаттама 22.12.2022 ж.

Құрастырушы:

Шегенбаев С.А. – Сауран ауданының білім бөлімінің «Әйтеке би атындағы жалпы білім беретін мектеп» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің дене шынықтыру пәні мұғалімі.

Пікір айтушылар:
Тлеулиев С. – Бұқаралық спорт және тұлғалық даму кафедра меңгерушісі
Мирамановa А. – Білім беруді дамыту орталығының әдіскері

Ж 11 Баскетбол ойынын оқытуда тактикалық және техникалық әдістер: әдістемелік құрал/құраст.: Шегенбаев С.А. – Түркістан: Түркістан облыстық білім беруді дамыту орталығы, 2022.

Әдістемелік оқу құралында баскетбол ойынын оқытудың әдістемелік негіздері, яғни ойынның техникалық, тактикалық элементтерін ұтымды орындау жолдары, дене тәрбиесін жетілдірудің және оны ұйымдастырудың қағидаларын дамытудың жолдары қарастырылған.

Әдістемелік құрал қалың оқырманға, жалпы білім беретін оқу орындарындағы оқушылар мен дене тәрбиесі пәнінің оқытушылары үшін арналған.

ӘОЖ 373
КБК 74. 268
Ж 11

**©Түркістан облыстық
Білім беруді дамыту
орталығы, 2022 ж.**

БАСКЕТБОЛ САБАҒЫНА КІРІСПЕ

Баскетбол (ағылш.себет және доп) доппен ойналатын командалық спорт ойыны, онда спортшылар допты жүргізіп, оны әріптесіне беріп, 3,05м биіктікте бекітілген қарсылас қалқанының шеңберіне көп рет қолмен доп салуға тырысады. Алаңда әрбір командада бес-бестен ойыншы шығады. Заманауи баскетбол 1891ж. АҚШ-та Спрингфилд колледжінде дүниеге келген, оны колледждің дене тәрбиесі пәні мұғалімі Джейль Нейсмит ойлап тапқан. Нейсмит баскетболды жастарды қызықтыратындай ойын элементтерін дене дайындығына ендіру үшін ойлап тапты. Алғашқыда допты спорт залдың қабырғасына бекітілген жеміс-жидек себетіне салды. Баскетбол қалқаны 1892ж.ендірілді. бір жыл өткен соң тоқылған себеттер орнына арқанды торы бар темір шеңберлер келді. Бұл торда доптар бильярд лузасындағыдай кептеліп қалатын. Сондықтан алғашқыда қалқанға сүйеп қойылған баспалдақ сатымен өрмелеп шығатын, ал 1900 «себеттің түбін сөгу» қажеттігі туындап, себеттің түбін кесті. Сонымен салынған доптарды алу қиыншылығы тоқтады. 1932 халықаралық әуесқойлар баскетбол федерациясы (ФИБА) құрылды. 1935 бастап ерлер арасында, үш жылдан кейін әйелдер арасында ЕЧ өткізіле бастады. Ерлер командасы арасында 1950 жылдан бастап, әйелдер арасында 1953 жылдан бастап әлем чемпионаты өткізіле бастады. 1936 жылдан бастап баскетбол олимпиада бағдарламасына тұрақты ендіріле бастады. 1936 жылы бірінші ресми олимпиадалық баскетбол турнирінде ойын жеңімпазының медалі Дж.Нейсмитке де тапсырылуы таңқаларлық жағдай. Онда ол 74 жаста болатын және ойнамағанына да біраз болған, бірақ баскетболдың ағасы ретінде мақтауға не болды.

Қазақстандағы баскетбол 1950 жылдардың басында танымал бола бастады, «Университет» әйелдер командасы КСРО чемпионатының жоғары лигасында (Алм.қ.) ойнады (1972 жылдан бастап). 1986 жылдан бастап АСК ерлер командасы ойнады (Алматы). Қазақстан баскетболының құрылуында И.Копылевичтің, М.Жиенбаевтың, Ю.Бухвалювтың орны ерекше Қазақстанның ерлер (1940 ж бастап) мен әйелдер (1946ж бастап) командасы ел чемпионатына қатысты. Әйелдер командасының бірнеше нәтижелері мыналар («жақша ішінде алған орындары»); 1946-«Д» (26), 1947-Скиф (26); 1948-Скиф (23), 150-«С» (18); 1956-«С» (15); 1953-«Искар» (15); 1954-Алматы құрамасы (16); 1956-І КСРО халықтаны спартакиадасы (11); 1959-ІІ Спартакиадасы (11); 1962-«А»-«Б» тобы Алматы (20); 1963-ІІІ Спартакиада (10); 1964-«Б» (24); 1966-2-ші лига-«Б» (18); 1967-IV Спартакиада (9); 1968-Жоғары лига-«Б» (24); 1969-Жоғары лига-«Б» (28); 1970-«Б» (18); 1971-«Б» (14). 1972ж. Бастап «Буревестник» командасы, сосын «Университет» командасы (Алм.) жоғары лигаларындағы командалар арасында өткен ел чемпионатында жақсы ойындар көрсетіп, VI және VIII КСРО халықтары спартакиадаларында екі рет (1973, 1977) төртінші орын алды, онда одақтас республикалармен қатар Мәскеу және Ленинград қалаларымен қатар АҚШ, Франция, Чехословакия мен Югославия құрамалары қатысты. КСРО тарағаннан кейін танымал ойыншылар мен жаттықтырушылар ресей клубтары мен елдерге кетіп қалды. 2000 жылға қарай республика құрамасы Павлодар клубына топтастырылып, Ресей чемпионатында І лига командалары қатарында, ал Азия чемпионатында күштілер тобында өнер көрсетті. Баскетболдан ҚР ерлер құрама командасы 1940 жылы ел чемпионатында «Азот» деген атпен қатысып, 18 комнада арасында 17 орын алды. Сосын түрлі жылдарда ел намысын «Азот», «Красное», «Знамя», «Большевик», «Искра», «Скиф», «Буревестник», «Локомотив», «СКА», «Отрар» командалары, ал 1964 жылдан бастап «Л» туы астында қорғады. 1970 жылы «Л» ерлер командасы жоғары лигаға түсіп, 11 орын алды. 1970 жылдан бастап 1990 жылға дейін «СКА» деген атпен өнер көрсетті.

Допты жұлып алу баскетболда қорғаныстық амал әдісі. Оны орындаған ойыншы допты мүмкіндігінше тереңдей қамтып, өзіне қарай қарсылас қолынан тартып алады. Жұлқа алуды өте қысқа орындайды. Қарсыласының қарсы әрекетіне төтеп беру үшін жұлып алуды денені бұра орындайды, яғни бұл жұлқы күшін арттырады.

Баскетбол шеңбері қалқанға бекітілген арқанды торы бар темір шеңбер. Тор 3-4 мм диаметрлі шыршықталған қағаз-мақта жіптен дайындалады. Дұрыс тоқылған торды айнала қоршаған 22 немесе 11 ұяшық болады, ұзындығында 9 қатардан құралады. Ұяшық мөлшері қатардан қатарға қарай кішірейіп, конус пішінінде болады, яғни түбіне қарай тарылады. Тордың төменгі бөлігі қысқаша өсінділермен аяқталады. Тордың мөлшері: ұзындығы-760 мм, жоғары

Әдебиеттер тізімі:

1. Э.И.Адашкявичене. Баскетбол для дошкольников: Өзінің тәжірибесінен. -М.: Просвещение, 1983. -73 б.
2. Баскетбол: Жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы / Ю.М.Портнова. - М.: - 476 б.
3. Я.Г.Аблов. Врачебные наблюдения за беекетболистами: Институттың студенттері мен тыңдаушыларына арналған әдістемелік құрал. -М.: 1982.
4. Баскетбол: Дене тәрбиесі институтына арналған / Ю.И.Львов., Ю.М.Портнов., И.Н.Преображенская т.б. М: ФиС, 1988. -287 б.
5. Би Клер жене Нортон Кен. Упражнение в баскетбол. Ағылшын тілінен аударылған. -М.: ФиС, 1972. -103 б.
6. Вуден, Джон Р. Современный баскетбол/ ағылш.тіл.ауд.Е.Р.Яхонтева. - М.: ФиС, 1987. – 254 б.
7. И.А.Горбашев., Г.Р.Амренова. Подбор упражнении для совершенствования скоростно-силовой подготовленности баскетболистов: Әдістемелік құрал. -Алматы, 1994. -42 б. /Қазақ дене мәдениеті институты/.
8. И.Т.Горбашев. Баскетбол в вузе. Оқу құралы. - Алма-Ата: КИФК. 1992. -186 б.
9. Давыдов М.А Судейство в баскетболе.: М: ФиС, 1983. -128 б.
10. Л.В.Костикова. Методика ведения научно-исследовательской работы по баскетболу: Әдістемелік құрал. М.: 1980. -246 б.
11. Б.Коузи., Ф.Пауэр. Баскетбол концепции и анализ /ағылш.тіл.ауд. Е.Р.Яхонтева. -М.: ФиС, 1975. -272 б.
12. В.В.Кузин,, С.А.Полиевской. Баскетбол: Оқудың бастапқы кезеңі. М.: ФиС, 1999. -134 б.
13. Официальные правила баскетбола для мужчин и женщин. М.: -2000. -112 б.
14. К.В.Суетнов. Обучение школьников игре в баскетбол: Оқу құралы. -Алма-Ата, 1985. -92 б.
15. Юный баскетболист: Жаттықтырушылар үшін оқу құралы / ағылш.тіл.ауд./ Е.Р.Яхонтева., М.: ФиС, 1987. -172 б.
16. Ивахин Е.И. Ручной мяч. /Лечебное пособие для секций коллективов физкультуры//. М: 1962.
17. Игнатьев В.Я. Гандбол пособие для ИФК. М: ФиС, 1978.
18. Клусов Н.П. Ручной мяч в школе. Пособие для учителей. М: ФиС, 1978.
19. Спортивные игры и методика преподавания. Учебник для ИФК (под ред. профессора Портнова Ю. И.). М.: ФиС, 1986.
20. Латышкевич Л. А., Турчин И.Е., Маневич Л.Р. гандбол. Киев: «Здоровье», 1988.
21. Теория и методика гандбола. Программа для факультетов базовой подготовки ИФК. М.: 1990.
22. Бриль М. С. отбор в спортивных играх. М.: ФиС, 1980.
23. Волков В. М., Филин В. П. Спортивный отбор. М.: ФиС, 1983.
24. Положение о детско-юношеской спортивной школе (ДЮСШ) специализированной детско-юношеской школе Олимпийского резерва (СДЮШОР). Алматы: Микмолтурспорт, 1996.
25. Былеева Л.В., Коротков И.М., Яковлев В.Г. Подвижные игры. Учебное пособие для институтов физической культуры. ФиС. М., 1984.
26. Былеева Л.В., Коротков И.М. Подвижные игры. ФиС. М, 1982.
27. Коротков И.М. Подвижные игры в занятиях спортом. ФиС, 1971.
28. Коротков И.М. Подвижные игры для детей. М., «Советская Россия», 1987.
29. Методические рекомендации к проведению подвижных игр в общеобразовательной школе. Авт. Извекова Е.К., Исаева Н.С., Алма-Ата, 1991.

МАЗМҰНЫ

	Кіріспе	3
I-тарау.	Ойынның сипаты	
1.1.	Ойын туралы заманауй көзқарастар	6
1.2.	Әлемдік баскетбол тенденциясы	8
II-тарау.	Ойын әдістері	
2.1.	Негізгі ережелер	11
2.2.	Ойын әдістерінің жіктелуі	12
2.3.	Шабуыл әдістері	14
2.4.	Қорғаныс әдісі	37
2.5.	Финттер және әдістердің үйлесімі	44
III-тарау.	Тәсіл мен стратегия	
3.1.	Стратегия	48
3.2.	Тәсіл	49
3.3.	Тәсілдің жіктелуі	49
3.4.	Ойыншылардың қызметі	50
3.5.	Шабуыл тәсілі	51
3.6.	Қорғаныс тәсілі	83
IV-тарау.	Оқыту әдістемесі	
4.1.	Баскетболды оқыту әдістемесінің жалпы сипаттамасы	100
4.2.	Әдісті үйрету	101
4.3.	Оқытудың дидактикалық принциптері	102
	Әдебиеттер тізімі	105